

Om hvorfor det er nødvendig å kunne omgås to former for tenkning (III)

Om sikkerhet og usikkerhet i erkjennelseslivet

Dag-Otto Thunold

Første og annen del av artikkelen stod i Antroposofi i Norge nr 4-2010 og nr. 3-2011.

H. Om å utvikle et jeg-begrep for vår tid. En ansats til videre bearbeidelse

47. Mennesket og dets søken etter identitet I: Biologisk forankring

Mennesket er et sammensatt vesen. Det åpner for store individuelle variasjoner mht. å vektlegge ulike identiteter. En slik del-identitet er den biologiske. Den har primært to forankringer i tilværelsen: 1. Den første er den befruktede eggcelle i mors liv. Fra og med befruktningøyeblikket fremgår menneskets fysiske legeme av de to forente arvestrømmenes genmateriale. Kastet ut av livmorens trygge «hydrosfære» befinner den nyfødte seg brått atskilt fra sitt biologiske opphav. Men det faktum at navlestrengen i neste øyeblikk klippes over, endrer ikke på et annet faktum, nemlig at fosterets biologiske tilsynekomst skyldes «det levendes ubrutte bånd» (33).¹ Billedlig talt for-

¹ Alle henvisninger til andre betraktninger i denne artikkelen oppgis med nummer i parentes. I dette tilfellet gjelder det et vers av Goethe som stod i betraktning 33. Det handlet om «livets levende bånd».

grener det seg bakover for så å bli borte i en fjern fortid. I og med «det levendes bånd» er ethvert menneske, som biologisk vesen betraktet, et integrert ledd i livsprosessene på jorden.

2. Den andre forankringen er gitt ved den utveksling av stoffer som finner sted mellom kroppens celler og naturelementene jord (stoff i fast form), vann (stoff i væskeform) og luft (stoff i gassform). I biologisk forstand innebærer det at det materialet som uavlatelig bygger celler og organer, vekselvis befinner seg utenfor og innenfor kroppen – i en uopphørlig pendling mellom «biologisk død» og «biologisk oppstandelse». Slik skiftes stoffene ut med omgivelsene flere ganger i løpet av et liv, for til slutt – ved livets avslutning – å gå restløst opp i naturens elementer. I sum viser dette hvordan vår biologiske del-identitet inngår som et prosessuelt ledd i både den organiske og den uorganiske natur.

48. Mennesket og dets søken etter identitet II: Kontemplativ idéanskuelse

Men beror menneskets enhetsopplevelse med verden kun på biologi? *Vi eksisterer vel ikke bare som natur- eller livsvesen.* Her er det på sin plass å minne om en av overskriftene i del I: «Hva om vi også oppsøker det vi kaller liv, sjel og ånd der hvor de opptre i sin rene form?» Prinsippet kjenner vi fra naturvitenskapelige forsøk, hvor det gjelder å utestenge forstyrrende faktorer. Forskjellen er den at *der* blir tenkningen understøttet gjennom ytre

anskuelse. Her må den i indre anskuelse bære seg selv. Det dreier seg om å kunne betrakte et oversanselig fenomen,² slik det kan erfares i indre opplevelser av typen følelsesreaksjoner, forestillinger og ideer. Det å betrakte denne type fenomener i sammenheng krever en annen form for tenkning, hvor fraværet av ytre anskuelse må kompenseres med en sterkere viljesinnsats. Det ligger oss nærmere enn vi kanskje tror, i og med at all matematikk beror på indre betraktning. Det er imidlertid ikke vanlig å understøtte sjelelige betraktninger med skriftlige notasjoner, skjont det finnes historiske eksempler på symbolbruk.³ Undersøkelse av denne art krever en kontemplativ fordypning, hvor man kan skjelve mellom minst fire trinn: 1. Forestillinger og ideer gjenskapes i det indre. 2. De holdes fast, idet forstyrrende forestillinger skyves ut i periferien (16).⁴ 3. Ideene beveges i forhold til hverandre. 4. Nye ideer og forestillinger, også ytre iakttagelser, trekkes inn i undersøkelsen kun i den grad det bidrar til å kaste lys over de objektene som er gjenstand for betraktning.

49. Mennesket og dets søken etter identitet III: Hva om jeg-identiteten er overordnet?

Stående overfor en slik utfordring merker vi fort hvor krevende det er å komme frem til sikkerhet i dette feltet. Fordi vi i vårt daglige virke står inne i den ytre anskuelse, der hvor det råder mer sikkerhet (1-8), er det lett å overse betydningen av menneskets indre liv. Dette til tross for følgende elementære erfaring: La oss gå aldri så mye opp i den ytre eller den indre anskuelse; *den bevisste tilstedeværelse* som sådan vil like meget være immateriell, dvs. ikke tilgjengelig for ytre sanser. Det ligger i ordet *åndsnærvær* at det er objektet som gjøres til gjenstand for jegets oppmerksomhet. Idet jeget retter denne oppmerksomhet mot seg selv, melder det seg en rekke åpne spørsmål, som

2 Med «oversanselig» menes ikke annet enn det som ligger utenfor våre fysiske sansers rekkevidde.

3 Rosenkreuzerlitteraturen beskriver slike symboler.

4 «[...] det å sørge for at forstyrrende forestillinger ikke kommer i veien, krever en ekstraordinær viljesinnsats i tenkningen» (16).

f.eks.: Gis det rom for en jeg-identitet innenfor rammene av den beskrevne biologiske identitet (47)? Gitt at svaret er ja, hvilken av de to identitetene vil da være overordnet den andre? Hvis det besvares med: «Jeg-identiteten», betyr vel det at *jeget* (åndsvitenskap) må kunne betraktes som et overordnet, enhetlig ledd i verdensprosessen – dels forenet og dels atskilt fra *livsprosessenes fenomenologi* (biologi eller livsvitenskap)? Må ikke da *sjelelivets fenomenologi* (sjelevitenskap eller psykologi) søkes i dette møte mellom begge de to, dvs. mellom ånd og materie, idet det kun er jeget (ånden) som kan overskue begge? Vi vil i de avsluttende betraktningene (54-59) undersøke dette synspunktet nærmere.

50. Materialismens credo:

Når jeg-identiteten underordnes den biologiske I

Hvis det derimot besvares slik: «Den biologiske identitet er overordnet jeg-identiteten», må vel det bety at jeg-identiteten er avledet av denne, slik at den eneste form for noe overordnet ligger i individets genom?⁵ «Da er dette *jeget* intet i seg selv.» Det vi trodde var vårt eget, ansvarlige jeg, er bare grunnstoffenes snedige dansetrinn på de hemmelighetsfulle stier som fører inn og ut av biosfærens molekylære og cellulære univers. I denne dans klapper ikke bare den biologiske identitet, men også jeg-identiteten sammen ved livets slutt. I denne virkelighetsforståelse gis det kun én ting som tillegges eksistens hinsides fødsel og død, nemlig grunnstoffene. Vi kunne også sagt: partikler i evig bevegelse. Med det sendes menneskets søken etter identitet inn i fysikkens og kjemiens verden. Det sies sjelden høyt, men i og med dette har også den teoretiske materialisme fått sitt credo, hvilket er en fullkommen speiling av de troendes oppfatning: Ånden (les: jeget) forgår, materien består.

5 Med *genom* menes «[...] et individs eller en enkelt celledes totale DNA-innhold; omfatter DNA i cellekjernen pluss den lille mengden DNA som er lokalisert til mitokondriene. Genom brukes ofte for å betegne «summen av gene» i en enkelt celle hos et individ. Begrepet brukes også i betydningen av en arts DNA, som f.eks. «det humane genom»». (Kilde: Store Norske Leksikon.)

51. *Mennesket og dets søken etter identitet IV:
Forfedre-identitet*

La oss med et par raske skritt fjerne oss fra kjemi og fysikk og vende oss til antropologien: I eldre, nå i regelen avlagte kulturformer, var man også opp-tatt av arverekken bakover (47), men da gjaldt det å påkalle forfedrenes åndelige nærvær. *Forfedredyrkelse som identitet* forekommer fortsatt i folkegrupper som har utviklet seg relativt skjermet fra den siviliserte verden.⁶ I kulturhistoriske beskrivelser er det vanskelig å se at det vi i dag forbinder med *jeget*, den gang var til stede i det enkelte menneskes liv. Men man dyrket og identifiserte seg med åndelige makter, inkludert en åndelig entitet, et «slektens jeg» eller «gruppejeg». Alle så hen til slike forfedre-identiteter. Dette til forskjell fra nevnte biologiske identitet og nevnte jeg-identitet, som begge vies stor oppmerksomhet i dagens sivilisasjon. Den ene tenderer mot en materialistisk verdensanskuelse, den andre mot en spirituell. Begge har sin kilde i menneskets spaltede natur, slik denne lever seg ut som iakttagelse og tenkning. Sprangene fra den fortidige, spirituelle opplevelse av anerekkelen bakover i tid, til vår tids dualisme som kommer til uttrykk som henholdsvis spiritualistisk jeg-identitet og/eller materialistisk kropps-identitet, kan med fordel sees i lys av «det utvidete evolusjonsbegrep» (44).

52. *Materialismens credo:
Når jeg-identiteten underordnes den biologiske II*

Vi har sett at som biologisk vesen er mennesket og verden ett (47). I vår fortsatte jakt på menneskets identitet, er det mye som burde vært undersøkt. La oss bidra med å begrunne følgende påstand: *Som biologisk vesen er alle mennesker like*. Fordøyelse er fordøyelse, åndedrett er åndedrett, hjerterytme er hjerterytme, celleånding er celleånding osv. For den som setter likhetstegn mellom «det vesentlige» og det «partikulære», kan denne likheten brytes

6 Se f.eks. Liv og Lars-Göran Strømhaugs beskrivelse av hvordan forfedredyrking fortsatt holdes i hevd på Madagaskar (2007): <http://livlars.blogspot.com/2007/10/ya-hvor-de-dde-ikke-dr.html>

ned til noe absolutt og endelig, nemlig grunnstoffer. For den som mener at mennesket er entydig definert som biologisk vesen, altså underlagt nevnte likhetsprinsipp, er det utenkelig å danne begrepet *individualitet* (jeg), i dets spirituelle betydning. For hvilke grunnstoffer skal denne entitet⁷ bestå av? Og hva skulle det «unike» bestå i, utover det man kan forstå matematisk? Mitt såkalte «originale jeg-vesen» er da intet annet enn én av uendelig mange permutasjoner av mor og fars genkombinasjoner, slik denne kom opp i «livets tombola». Min identitet er da ikke mitt jeg, men denne bestemte signatur, dette genom. I den grad mitt «biologiske identitetspapir» kan kalles enestående, er det kun i denne reduksjonistiske betydning av ordet. Ad denne vei er det derfor ikke mulig å nå frem til en jeg-identitet, slik denne – ikke som biologisk ledd, men som skapende verdensprinsipp – bærer sine mål, sine livsmotiver i seg.

53. *Mennesket og dets søken etter identitet V:
Et mellomspill*

I de foregående betraktningene er det mange underliggende problemstillinger som alle har sin rot i spørsmålet: Er mennesket på alle punkter et entydig materielt vesen eller er det dertil også et spirituelt vesen? Dobbeltheten trer blant annet frem når vi tenker over det vi møter på vår vei idet verden kommer til vår bevissthet som iakttagelse og idé (41-42)?⁸ Å tilgodese begge krever vilje til å pleie to former for tenkning (35-39). Nå kjenner vi mange andre identiteter enn den biologiske. Barndoms- og ungdomsårene preges i høy grad av miljøbetingede identiteter. Slik også i voksenalder, men med mindre tyngde. Da er jeget sterkere befestet. Det viktigste i denne sammenheng er alle former for kulturelle identiteter. Ved siden av de store verdensreligionene, er det også mange som utvikler sitt eget, svært individuelle forhold til den guddommelige verden. Et filosofisk anlagt menneske

7 Entitet i betydningen noe som *er* (eksisterer, har væren).

8 Se betraktning 41 og 42: «Om ensidige verdensanskuelser» og «Om flytende grenser og en tenkning som drives i to retninger».

vil imidlertid stille strenge vitenskapelige krav til det å anta eksistensen av noe ikke-materielt. Mens andre vil betrakte det som en opplagt sannhet. Atter andre vil avvise dette som fri fantasi. For erkjennelsen som sådan er det ikke mulig å avvise ideen om mennesket som åndsvesen (jeg) uten først å ha foretatt en samvittighetsfull undersøkelse. Det innebærer at en slik idé ikke kan møtes med et ukritisk «Ja!» eller «Nei!». Den blinde tro og den blinde avvising har det til felles at de begge utelukker enhver undersøkelse (35-40).

54. *Mennesket og dets søken etter identitet VI: Menneskets jeg-identitet.*

Å undersøke en sak, innebærer ofte at man stiller frem en antagelse, for så å se hva som følger av den. For å komme videre i vår undersøkelse, antar vi nå at det mange opplever som en tydelig *jeg-identitet*, er reell. Dvs. at det er en overordnet, spirituell instans i menneskets vesen. Dette er en formodning som reiser mange spørsmål, noen mer opplagte enn andre. De må alle betraktes like konsentrert og målrettet som når det arbeides med matematiske problemer. Vi har på det vis endt opp med et hovedspørsmål som naturlig fremgår av de foregående betraktningene: *Fører dette menneskelige jeg- og sjelevesen, slik det samlet betraktet lever seg ut i hele menneskeheten, en innkapslet, isolert tilværelse i kosmos? Eller er også dette beslektet med noe større og mer omfattende enn det selv, slik tilfellet er med vårt biologiske vesens forhold til den ytre naturprosess* (47)?

Dette er et spørsmål som kunne stått i utgangspunktet for en hvilken som helst religion. Man bør imidlertid også kunne nærme seg denne type spørsmål uavhengig av tro. Det er noe ganske annet om en slik undersøkelse ender opp med en tro eller ikke-tro, enn at denne danner utgangspunktet.

55. *Mennesket og dets søken etter identitet VII: Universalitet og konsekvent tenkning I*

I og med at vårt fysiske legeme er *fremgått i og opprettholdt* av noe beslektet, dvs. av den organiske og den uorganiske natur (46 og 47), er det ikke deking for å påstå – ei heller sannsynliggjøre – at slike

former for slektskap *ikke* gjør seg gjeldende utenfor rekkevidden av våre fysiske sanser. Tvert i mot er regelen snarere den at universelle prinsipper nettopp har en tendens til å gjelde på ulike områder og ulike nivåer. Et eksempel kunne være det gyldne snitts forholdstall. Det trer frem på ulike nivåer, slik som i malekunsten, arkitekturen, planteformer, dyre- og menneskeformer, galakser. Inntil det motsatt er dokumentert, antar vi på ovennevnte grunnlag følgende universelle utviklingsprinsipp: *Intet i mennesket kan nå frem til eksistens uten å være fremgått av noe beslektet i den øvrige verdensprosess.* Konsekvent tenkt er da også hver del i menneskets sjelig-åndelige vesen fremgått av og forankret i noe utenfor det selv. *Enhet* og *mangfold* er et karakteristisk trekk ved virkeligheten. I *mangfoldet* kan *sammenheng* og *slektskap* kun fattes på et overordnet nivå, ved at *enhet* og *universalitet* blir erkjent i *idésfæren* (39). I sum betyr dette at også den oversanselige del av vårt vesen⁹ er beslektet med tilsvarende over- og underordnede ikke-fysiske eksistensformer utenfor mennesket – i et kosmos av *enhet* og *mangfold*. Her inngår menneskets *jeg* som et fristilt, autonomt ledd. Å åpne seg for denne idé vil si å åpne seg for Steiners spirituelle humanisme. Dette kalte han antroposofi og/eller åndsvitenskap.

56. *Mennesket og dets søken etter identitet VIII: Universalitet og konsekvent tenkning II*

Av dette følger: *Jeget* så vel som *sjelelivets fenomenologi* stammer ikke fra fysiske eller organiske prosesser. I og med at disse *i seg selv* er ikke-fysiske vil det være inkonsekvent å tillegge dem fysiske egenskaper. I dag er det allment akseptert at det foregår en gjensidig tilpasning (psykosomatisk) og et gjensidig samvirke mellom kropp og sjel. De er ikke atskilt, slik Descartes antok. Motsatt denne erkjennelse så vi ovenfor hvordan *jeget* smuldret bort og fremstod som intet (49-50), idet dets identitet ble ansett å være underordnet de biologiske prosessene. Enten må man derfor godta at jeget ikke eksisterer, eller man må innrømme at dets uregne eksistensform ikke kan ha sin årsak i noe ikke-beslektet, hvilket organformer, så vel

9 Se note 2.

som grunnstoffenes, partikulære og sykliske tilværelse må sies å være. En følge av dette er at selv om jeget former sin biografi *innenfor* biologiske rammer, kan dets uregne, enhetlige eksistensform, dets entelesi,¹⁰ ikke rommes *innenfor* disse. Dette ser vi allerede i den enkleste observasjon, idet jeget suverent omgås både fysiske iakttagelsesobjekter og rene, ikke-fysiske forestillinger og ideer. En overraskende logisk følge av slike kjensgjerninger er at selv om *jeget* selvsagt må være sterkt influert av den fysiske verden og derved også av fødsel og død, vil det aldri kunne være totalt underlagt disse, slik tilfellet er med vårt fysiske legeme. Vi har jo sett at jegets eksistens pendler dels *innenfor* og dels *utenfor* livets rammer. Slik har det seg at mennesket *i* og *ved jeget* har en andel i evigheten. Å benekte at det *kan* forholde seg slik, er akkurat like lite vitenskapelig som å påstå at det *er* slik. Vårt utgangspunkt var bestemte antagelser (54-55).

57. *Mennesket og dets søken etter identitet IX:
Om sikkerhet og usikkerhet*

Den som velger å anta at jeget, i motsetningen til menneskets kropp, har en andel i evigheten, må samtidig være seg bevisst at man med sjel livets fenomenologi beveger seg inn i et område hvor den vitenskap som beror på materiens egenskaper ikke kan oppnå noe essensielt. Det kan først skje når man tar konsekvensen av at det kun er *jeget* som kan iakttas både gjennom *ytre* og *indre sanser*, dvs. på begge sider av deres felles grense, slik det er redegjort for tidligere (12 og 14-16). Ideen rose kan iakttas like meget som den fysiske rose.¹¹ Å innse dette kan være oppklarende. Da har man til en viss grad ryggen fri i møte med den indre verdens fenomenologi. I alle fall i den grad tenkningen kan unnvære den understøttelse og sikkerhet den er vant til når den undersøker ytre fenomener. Nettopp denne usikkerhet er av vesentlig betyd-

10 Entelesi (gr: entelecheia), ordrett: «en telei echei», «i målet ha seg», dvs. «det som har målet i seg». Gresk på den tiden hadde visstnok ikke et eget ord for «jeg». Men mon tro om ikke dette må forstås som en ansats til vår tids jeg-opplevelse, et jeg-begrep som gradvis blir til?

11 Se Rudolf Steiner, «Frihetens filosofi».

ning mht. hvordan man går frem (48). Man blir klar over at lengselen etter sannhet springer ut av *sjelens stilling mellom jeg og kropp*, mellom idésfæren og sansesfæren, mellom «himmel og jord». All erkjennelse består i å overvinne (den cartesiske) dualismen. Det særegne ved mennesket er: 1. Dets dualistiske forhold til virkeligheten: Steiner viser til at dette er konstitusjonelt betinget.¹² 2. Dets evne til å overvinne nevnte dualisme realiseres idet den enhet iakttagelsen «river tingen ut av», reetableres. Det skjer først idet *jeget* – men nå i den indre iakttagelse – i erkjennelsesakten gjenerobrer den tapte halvdel, dvs. iakttagelsesobjektets innhold eller kjerne,¹³ det vil ideelt sett si dets fulle og hele begrep.

58. *Mennesket og dets søken etter identitet X:
Mennesket – et åndsvesen?*

Hva skyldes jegets draging mot det universelle, om ikke nettopp at «denne universelle entitet», dette entelesi¹⁴ har – og det i individualisert form – tatt bolig i menneskets biologiske organisme? Hva ellers skulle drive mennesket til å utvikle noe som i den grad er båret av visdom, slik som *evne til å utvikle menneskespråk*, *evne til å fatte den gitte virkelighet som tenkende vesen* og dertil *evne til å skape en ny virkelighet*? Er alt dette *jegets* eller *hjernens* verk? Må man ikke kunne konstatere at verken herren alene eller verktøyet alene, ville kunnet frembringe dette? Å si at «det er min hjerne som tenker, ikke jeg» er beslektet med utsagnet: «Det er fiolinen som musiserer, ikke fiolinisten.» Er det ikke vel så tenkbart at et øvet *jeg* ville kunne løse hjernen gjennom et resonnement like meget som en øvet dirigent loser sitt orkester gjennom et partitur? Hvorfor skulle ikke menneskets jeg, når det vil belyse en sak, likeså meget kunne betjene seg av sin egen indre synssans, i samspill med hjernens instrumentelle kapasitet, som det ellers ubesværet betjener seg av øyets?

12 Samme.

13 Se Rudolf Steiner, «Grunntrekk av en erkjennelsesteori».

14 Se note 10.

59. *Utilfreds, splittet, undrende, men like fullt kallet til å lede og oppdra seg selv*

Er ikke jegets drift mot det å konsultere tenkningen når det står overfor en stein, en plante, et dyr, en orkan osv., nettopp et uttrykk for lengsel tilbake til noe det har tapt?¹⁵ En lengsel kun idéverdenen kan tilfredsstillende, idet enhver begrepsdannelse vekker opp dets minner fra dets uregne, ikke-fysiske tilvære, hvor det hadde del i visdommen? Er det ikke som om denne føleslen av utilfredshet og fremmedgjorthet bunner i noe som assosiasjonsfritt kunne vært uttrykt slik: «*Mitt jeg er ikke av denne verden!*»? Om ikke dette var autentiske følelser, ville det da preget litteraturhistorien, ja alle kunstarter, i den grad det gjør?¹⁶ Hva er årsaken til den konstant tilbakevendende ubalanse, utilfredshet og rastløshet som hefter ved menneskets ferd gjennom livet? Fra hvor skulle det fått sine impulser til det å bli et helt og fritt, skapende vesen, alltid i utvikling og i arbeid på egne evner, om ikke disse karakteristika var mer typisk enn atypisk: utilfreds, ubalansert, spørrende, undrende, grublende, splittet mellom «himmel og jord», lengtende etter enhet med verden, søkende etter en identitet som kan forløse dets livsmotiver? Alt dette fordi mennesket med sitt jeg er det mest uferdige vesen som tenkes kan. Uten dette, ingen begrepsdannelse, intet språk, ingen tenkning, ingen vitenskap, ingen bevissthetsutvikling, ingen teknologi, ingen kulturepoker, ingen filosofi, ingen religioner, ingen verdensanskuelse, ingen kunst, ingen arkitektur, ingen miljøproblemer, ingen kriger ...

Der ekornet har nådd sine mål slik disse er nedlagt i dets organisme, må mennesket som individualitet ikke bare selv søke sine mål – sine egne, originale livsmotiver. Det må også lede og oppdra seg selv for å kunne strekke seg mot å oppfylle dem.¹⁷

Alltid underveis, men mot hva? Ω

15 Jfr. Platon: «All kunnskap er gjenoppdagelse.»

16 Jfr. Obstfelders dikt: «Jeg ser!»

17 En idé som stammer fra Johann Wolfgang von Goethe, her fritt gjengitt: «Slik dyret belæres av sine organer, må mennesket selv belære sine.»

GAVEKONTO ETTER HELIOS-KONKURSEN

for Thor Risinggård og Rune Lilleaas

I 2008 gikk Helios i Norge konkurs. Det som startet i 1969 som en andelsforening med en idealistisk, grønn profil, ble etter en rekke uheldige grep de siste årene oppslukt av et nøkternt og usminket næringsliv. Gjennom lang tid har Helios vært en ideell, inspirerende virksomhet for oss som er opptatt av de antroposofiske ideenes vei til det praktiske liv. Vi er mange som har hatt glede av Helios-impulsen opp gjennom årene.

Etter konkurransen er det mange som må bære et økonomisk tap. Etter rettssaken er det flere som har fått svært store rettslige krav, ikke minst Thor Risinggård, som var styreformann i Helios, og Rune Lilleaas, som var økonomiansvarlig og styremedlem. Disse to er særlig hardt rammet i sin personlige økonomiske situasjon. Med et krav på mer enn 1 mill kr hver, har de mistet all personlig formue, inkl. hus og hjem. Vel vitende om at mange kunne trenge støtte, ønsker vi i initiativkretsen å etablere et gavefond* i Cultura Bank som kan benyttes til å hjelpe i den økonomiske katastrofen til Thor og Rune. Dette fondet blir administrert av undertegnede personer og har konto nr.

1254 05 72818

under navnet: «Gavekonto for Thor og Rune». Situasjonen for Thor og Rune er ikke bare akutt, det er en økonomisk virkelighet de begge må leve med i lang tid. Derfor er mindre bidrag regelmessig også hjertelig velkomne.

Med vennlig hilsen

Johan Fuglår Odd Jarle Stener Olsen
Jens Christensen

Johan Fuglår var medarbeider i Camphill gjennom 20 år. Han drev dessuten Helios-butikken i Tønsberg i fem år. (tel 91388370, e-post: johanfug@hotmail.com). – *Odd Jarle Stener Olsen* er biodynamisk bonde. (tel 97543060, e-post: oj.stener.olsen@gmail.com). – *Jens Christensen* er lærer på Steinerskolen i Vestfold. (tel 95426904, e-post: jnsandra@online.no)

* Eventuell gave gis med forutsetning om privat beslagsforbud jfr. Dekningsloven § 3-1. Denne paragrafen sier at det ved utlegg eller konkurs ikke kan søkes dekning i gaven for gjeld som erververen har pådratt seg før gaven ble gitt. Som tillitsmann etter loven: Advokat Bernt K. Roald, Tønsberg.